Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
DEANA SPIELMANNA,
predstavljeni 1. avgusta 2025 [1]

Zadeva C-481/24

E. sp.j.
proti
C. sp. z o.o.

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (okrajno sodišče za glavno mesto Varšavo v Varšavi, Poljska))

„Predhodno odločanje – Direktiva 2011/7/EU – Boj proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih – Področje uporabe – Člen 3(1) in (3)(a) – Člen 6(1) in (2) – Nacionalno pravilo, ki določa pobot terjatev z retroaktivnim učinkom“

Uvod

1. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (okrajno sodišče za glavno mesto Varšavo v Varšavi, Poljska) se s tem predlogom za sprejetje predhodne odločbe sprašuje o razlagi člena 3(1) in (3)(a) ter člena 6(1) in (2) Direktive 2011/7/EU o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih [2].

2. Natančneje, predložitveno sodišče predlaga Sodišču, naj v sodbi, ki jo bo izdalo, odloči o vprašanju, ali je retroaktivni učinek, ki ga za pobot terjatev določa poljska zakonodaja, združljiv z Direktivo 2011/7. To vprašanje Sodišču ponuja priložnost, da zagotovi pojasnila o nezanemarljivem pomenu področja uporabe te direktive, in je posebej občutljivo, ker je pobot z retroaktivnim učinkom trdno ukoreninjen v pravnih tradicijah več držav članic Unije.

[1] Jezik izvirnika: francoščina.

[2] Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 (UL 2011, L 48, str. 1). S to direktivo je bila z učinkom od 16. marca 2013 razveljavljena in nadomeščena Direktiva 2000/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2000 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 226).

Pravni okvir

Pravo Unije

3. Člen 1 Direktive 2011/7, naslovljen „Vsebina in področje uporabe“, določa:

„1. Cilj te direktive je boj proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih, da bi zagotovili pravilno delovanje notranjega trga ter s tem spodbudili konkurenčnost podjetij […].

2. Ta direktiva se uporablja za vsa plačila kot prejemke v zvezi s trgovinskimi posli.

[…]“

4. Člen 3 Direktive 2011/7 določa:

„1. Države članice zagotovijo, da je v trgovinskih poslih med podjetji upnik upravičen do obresti zaradi zamude pri plačilu, ne da bi bilo potrebno opozorilo, kadar so izpolnjeni naslednji pogoji:

(a) upnik je izpolnil svoje pogodbene in zakonite obveznosti; in

(b) upnik dolgovanega zneska ni prejel pravočasno, razen če dolžnik ni odgovoren za zamudo.

[…]

3. Kadar so izpolnjeni pogoji iz odstavka 1, države članice zagotovijo naslednje:

(a) da je upnik upravičen do obresti za zamudo pri plačilu od dneva, ki sledi datumu plačila ali koncu plačilnega roka, določenega v pogodbi;

[…].“

5. Člen 6 te direktive določa:

„1. Države članice zagotovijo, da je upnik upravičen od dolžnika prejeti najmanj fiksni znesek 40 EUR, kadar v trgovinskih poslih obresti za zamudo pri plačilu zapadejo v plačilo v skladu s členom 3 […].

2. Države članice zagotovijo, da fiksni znesek iz odstavka 1 zapade v plačilo, ne da bi bilo potrebno opozorilo in kot nadomestilo za upnikove lastne stroške izterjave.

[…]“

Poljsko pravo

Civilni zakonik

6. Ustawa – Kodeks cywilny (zakon o civilnem zakoniku) z dne 23. aprila 1964 (Dz. U. 2023, pozicija 1610, kakor je bil spremenjen) (v nadaljevanju: civilni zakonik) v členu 498 določa:

„1. Če sta dva subjekta hkrati medsebojna dolžnika in upnika, lahko vsak od njiju pobota svojo terjatev s terjatvijo druge stranke, če je predmet obeh terjatev denar ali stvari enake kakovosti, ki so označene le po vrsti, ter če sta obe terjatvi zapadli in se lahko uveljavljata pred sodiščem ali drugim državnim organom.

2. S pobotom se obe terjatvi medsebojno odpišeta do višine nižje terjatve.“

7. Člen 499 civilnega zakonika določa:

„Pobot se opravi z izjavo, ki se predloži drugi stranki. Izjava ima retroaktivni učinek od trenutka, ko je pobot postal mogoč.“

Zakon o čezmernih zamudah

8. Poljski organi so Direktivo 2011/7 v nacionalni pravni red prenesli z ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (zakon o preprečevanju čezmernih zamud pri trgovinskih poslih) z dne 8. marca 2013 (Dz. U. 2023, pozicija 1790) (v nadaljevanju: zakon o čezmernih zamudah).

9. Člen 7 zakona o čezmernih zamudah določa:

„(1) V trgovinskih poslih, razen poslov, v okviru katerih je dolžnik javni subjekt, je upnik upravičen, da brez opomina prejme zakonske zamudne obresti, ki se uporabljajo za trgovinske posle, razen če sta se stranki dogovorili o višjih obrestih za obdobje od dneva zapadlosti denarne dajatve do dneva plačila, če sta kumulativno izpolnjena ta pogoja:

1. upnik je izpolnil svojo obveznost;

2. upnik plačila ni prejel v roku, določenem v pogodbi.

[…]“

10. Člen 10 zakona o čezmernih zamudah določa:

„(1) Upnik je od dneva, ko pridobi pravico do obresti iz člena 7(1) […], upravičen od dolžnika brez opomina prejeti nadomestilo za stroške izterjave v protivrednosti:

1. 40 EUR, kadar vrednost denarne dajatve ne presega 5000 poljskih zlotov [(PLN) (približno 1190 EUR)];

2. 70 EUR, kadar je vrednost denarne dajatve višja od 5000 [PLN (približno 1190 EUR)], vendar nižja od 50.000 [PLN (približno 11.890 EUR)];

[…].“

Spor o glavni stvari, vprašanje za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

11. Družba E. (v nadaljevanju: tožeča stranka) ima deset terjatev za plačilo do družbe C. (v nadaljevanju: tožena stranka), izkazanih z računi za prevozne storitve s plačilnimi roki, ki so zapadli med februarjem in septembrom 2022.

12. Ker tožena stranka dolgov ni plačala v rokih, ki so ji bili določeni, je tožeča stranka vložila tožbo za plačilo pri Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (okrajno sodišče za glavno mesto Varšavo v Varšavi), ki je predložitveno sodišče.

13. Tožeča stranka je zahtevala plačilo, prvič, zneska 26.715,60 PLN (približno 5676,56 EUR)[3] iz naslova terjatev za plačilo, ki je v skladu s členom 7 zakona o čezmernih zamudah povečan za obresti, izračunane za vsako neplačano plačilo po obrestni meri iz člena 4(3)(b) tega zakona, in drugič, zneska 1997,29 PLN (približno 424,39 EUR) iz naslova nadomestila za stroške izterjave v skladu s členom 10 tega zakona zaradi zamude pri plačilu vsake od terjatev za plačilo.

14. Tožena stranka je predlagala, naj se tožba zavrne. Tožeči stranki je plačala znesek 1697,40 PLN (približno 360,67 EUR) in 2. septembra 2022 predložila izjavo o pobotu v smislu členov 498 in 499 civilnega zakonika za znesek 25.018,20 PLN (približno 5315,90 EUR). Ker je tako plačala skupni znesek 26.715,60 PLN, meni, da je njen dolg prenehal.

15. Izjava o pobotu, ki jo je predložila tožena stranka, je temeljila na terjatvi za plačilo odškodnine, ki jo je imela do tožeče stranke zaradi uničenja blaga med prevozom, ki ga je ta opravila, vendar ni bila predmet tožbe za plačilo. Glede te terjatve za plačilo odškodnine je tožena stranka trdila, da je plačilni rok, ki ga je določila v opominu z dne 15. februarja 2022, potekel 7. marca 2022.

16. Po mnenju tožene stranke iz tega sledi, da tudi če se je izjava o pobotu nanašala samo na zneske glavnice, ki jih dolguje vsaka od zadevnih družb, je tožeča stranka v skladu z retroaktivnim učinkom te izjave, kot je določen v členu 499 civilnega zakonika, izgubila pravico zahtevati obresti in nadomestila, ki so nastali po 7. marcu 2022. V postopku v glavni stvari gre za obresti in nadomestila, ki izhajajo iz zamude pri plačilu devetih terjatev za plačilo od desetih, navedenih v tožbi.

17. Tožeča stranka ni izpodbijala svoje odgovornosti za škodo, na katero se sklicuje tožena stranka. Izpodbijala pa je sámo učinkovitost te izjave o pobotu in znesek te škode.

[3] Po menjalnem tečaju z dne 2. septembra 2022.

18. Ker Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (okrajno sodišče za glavno mesto Varšavo v Varšavi) dvomi o vplivu retroaktivnega učinka pobota na pravice do zamudnih obresti in nadomestila za stroške izterjave, ki izhajajo iz zakona o čezmernih zamudah, s katerim je bila prenesena Direktiva 2011/7, je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 3(1) in (3)(a) ter člen 6(1) in (2) Direktive [2011/7] razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki določa, da upnik nima pravice do zakonskih obresti za zamudo pri plačilu in nadomestila stroškov izterjave, če je dolžnik po izteku plačilnega roka, določenega v pogodbi, terjatev upnika poravnal s pobotom, ki ima retroaktivni učinek po zakonu od trenutka, ko je bil pobot mogoč?“

19. Pisna stališča so Sodišču predložile tožena stranka, poljska, belgijska, nemška in nizozemska vlada ter Evropska komisija. Poljska, nemška in nizozemska vlada ter Komisija so ustne navedbe podale na obravnavi 14. maja 2025.

Analiza

20. Predložitveno sodišče z vprašanjem za predhodno odločanje Sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3(1) in (3)(a) ter člen 6(1) in (2) Direktive 2011/7 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki določa, da upnik nima pravice do zakonskih obresti za zamudo pri plačilu in nadomestila stroškov izterjave, če je dolžnik terjatev upnika poravnal z izjavo o pobotu, ki jo je predložil po izteku plačilnega roka, določenega v pogodbi, in ki ima retroaktivni učinek od trenutka, ko je ta pobot postal mogoč.

21. Za odgovor na tako vprašanje se mi zdi najprej potrebno podati nekaj kratkih uvodnih ugotovitev v zvezi s pobotom terjatev, preden bom preučil združljivost zadevne nacionalne ureditve z Direktivo 2011/7.

Uvodne ugotovitve

22. Pobot, ki je opredeljen kot način prenehanja dveh ločenih obveznosti do višine nižje terjatve med subjektoma, ki sta hkrati medsebojna dolžnika in upnika, izvira iz rimskega prava.[4] Ima dve funkciji. Na eni strani omogoča hitrejšo in enostavnejšo ponovno vzpostavitev ravnovesja v poslovnem razmerju, ker preprečuje dvojno plačilo v obratni smeri. Na drugi strani ima vlogo jamstva, ker če bi ena od strank plačala, ne da bi počakala na plačilo druge stranke, bi se izpostavila tveganju insolventnosti te druge stranke in združevanju z drugimi upniki insolventnega subjekta.

23. Pobot je lahko zakonski, pogodbeni ali sodni.

24. Temeljni mehanizem zakonskega pobota pomeni prenehanje vzajemnih terjatev v višini nižje terjatve na datum njihovega soobstoja, kadar so izpolnjeni nekateri pogoji. Gre za pogoje vzajemnosti, zamenljivosti, gotovosti, likvidnosti in zapadlosti terjatev.

[4] V skladu z Justinijanovim kodeksom: „Compensationes ex omnibus actionibus ipso iure fieri sancimus nulla differentia in rem vel personalibus actionibus inter se observanda“ („Želimo, da pobot izhaja iz samega zakona za vsa dejanja brez razlikovanja med osebnimi in stvarnimi dejanji“ (prost prevod)). Glej Iust C. 4,31,14, Iohanni, a. 531. O izvoru pobota glej zlasti De Kotzebue, R., *Compensation et procédure; essai de critique et de science juridique pure*, Sirey, Pariz, 1945.

25. V pravnih redih držav članic je običajno določeno, da vzajemne terjatve prenehajo ali avtomatično po samem zakonu ali po enostranski izjavi, ki daje pobotu retroaktivni učinek, [5] kot v obravnavanem primeru.

26. Prva možnost je bila na primer uporabljena v belgijskem, [6] španskem [7] in luksemburškem [8] pravu, ki določajo pobot, ki se izvede po samem zakonu, tudi brez vednosti strank.

27. V nacionalnih pravnih sistemih je prisotna tudi druga možnost. Poleg poljskega prava, ki je predmet moje analize v tej zadevi, lahko navedem še druge primere. Nemško pravo določa pobot z izjavo, ki ima neodvisno od trenutka izjave retroaktivni učinek od datuma, ko glavna in nasprotna terjatev prvič soobstajata. [9] Francosko pravo določa, da se pobot opravi na datum, ko so izpolnjeni pogoji za to, če se pobot uveljavlja. [10] Nizozemsko pravo določa pobot z izjavo, ki ima retroaktivni učinek od trenutka, ko nastane pravica do pobota. [11]

Vprašanje za predhodno odločanje

28. V nadaljevanju bom, potem ko bom predstavil nekaj bistvenih elementov v zvezi z Direktivo 2011/7, najprej obravnaval vprašanje, ali nacionalna ureditev, ki določa pobot z retroaktivnim učinkom, spada na področje uporabe te direktive. Nato bom preučil združljivost take nacionalne ureditve s cilji in polnim učinkom navedene direktive.

29. Najprej je treba opozoriti, da je v skladu s členom 1(1) Direktive 2011/7 njen cilj boj proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih, da bi zagotovili pravilno delovanje notranjega trga ter s tem spodbudili konkurenčnost podjetij, zlasti malih in srednje velikih podjetij. [12]

30. Kot je razvidno iz preambule te direktive, na eni strani zamuda pri plačilu pomeni kršenje pogodbe, kar je postalo finančno ugodno za dolžnike, med drugim zaradi nizkih ali neobstoječih obrestnih mer, ki se zaračunajo za zamude pri plačilih. [13] Na drugi strani zamude pri plačilih negativno vplivajo na likvidnost in zapletajo finančno upravljanje podjetij, s čimer vplivajo na njihovo konkurenčnost in dobičkonosnost, ko upnik zaradi teh zamud potrebuje zunanje financiranje. [14]

[5] Glej Zimmermann, R., *Comparative Foundations of a European Law of Set-Off and Prescription*, Cambridge University Press, Cambridge, 2002, str. od 32 do 43.

[6] Glej člen 5.255, prvi odstavek, belgijskega civilnega zakonika: „Zakonski pobot se opravi po samem zakonu, tudi brez vednosti dolžnikov." O zakonskem pobotu v belgijskem pravu glej Van Ommeslaghe, P., *De Page*, *Traité de Droit Civil Belge – Tome II – Les obligations*, zv. 3, Bruylant, Bruselj, 2013, str. od 2235 do 2271.

[7] Člen 1202 Código Civil de España (španski civilni zakonik) določa: „El efecto de la compensación es extinguir una y otra deuda en la cantidad concurrente, aunque no tengan conocimiento de ella los acreedores y deudores" („S pobotom prenehata dolga v višini nižjega dolga, tudi če upniki in dolžniki s tem niso seznanjeni" (prost prevod)).

[8] Člen 1290 luksemburškega code civil (civilni zakonik) določa: „Pobot se izvede po samem zakonu že samo na podlagi zakonodaje, tudi brez vednosti dolžnikov; dolgova vzajemno prenehata, ko obstajata hkrati, do višine njunih zneskov."

[9] Glej člena 388 in 389 Burgeliches Gesetzbuch (nemški civilni zakonik).

[10] Glej člen 1347 code civil (francoski civilni zakonik). O zakonskem pobotu v francoskem pravu glej Flour, J. in drugi, *Droit civil. Les obligations. Le rapport d'obligation*, Dalloz, Pariz, 2024, 11. izdaja, str. od 301 do 314.

[11] Glej člen 6:127(1) in člen 6:129(1) Burgerlijk Wetboek (nizozemski civilni zakonik).

[12] Zamude pri plačilih so bile prvič urejene z Direktivo 2000/35. Direktiva 2011/7, za razlago katere je zaprošeno v tej zadevi, je glede na njeno uvodno izjavo 1 zgolj prenovitev zadnjenavedene direktive. Ker ta prenovitev ni povzročila bistvenih sprememb zadevnih določb, razlaga, ki jo je Sodišče podalo v zvezi z ustreznimi določbami Direktive 2000/35, ostaja upoštevna v okviru uporabe Direktive 2011/7.

[13] Glej uvodno izjavo 12 Direktive 2011/7.

[14] Glej uvodno izjavo 3 Direktive 2011/7.

31. Sodišče je tako ugotovilo, da je glavni namen navedene direktive odvračati od zamud pri plačilih in zaščititi upnike pred takimi zamudami. [15]

32. Ta dvojni cilj je izražen v členih 3 in 6 Direktive 2011/7, ki določata pravice upnika, da zahteva obresti zaradi zamude pri plačilu in nadomestilo za stroške, ki mu nastanejo zaradi izterjatve terjatve.

33. Člen 3(1) in (3)(a) te direktive določa, da je upnik upravičen do obresti za zamudo pri plačilu od dneva, ki sledi datumu plačila ali koncu plačilnega roka, določenega v pogodbi, ne da bi bilo potrebno opozorilo, če je upnik izpolnil svoje pogodbene in zakonske obveznosti in dolgovanega zneska ni prejel pravočasno, razen če dolžnik ni odgovoren za zamudo.

34. Člen 6(1) navedene direktive določa, da je upnik upravičen od dolžnika prejeti najmanj fiksni znesek 40 EUR, kadar obresti zapadejo v plačilo v skladu s to direktivo. V skladu z odstavkom 2 tega člena ta fiksni znesek zapade v plačilo, ne da bi bilo potrebno opozorilo in kot nadomestilo za upnikove lastne stroške.

35. Upnikova pravica do navedenih obresti in nadomestila izvira iz pojma „zamuda pri plačilu“. Ta je v členu 2, točka 4, Direktive 2011/7 opredeljen kot neplačilo v pogodbenem ali zakonskem plačilnem roku, če je upnik izpolnil svoje pogodbene in zakonske obveznosti in dolgovanega zneska ni prejel pravočasno, razen če dolžnik ni odgovoren za zamudo.

36. Čeprav ta direktiva ureja pravice do obresti za zamudo in stroškov izterjave ter so te pravice odvisne od obstoja glavne terjatve, je iz kontekstualne in teleološke analize vseeno razvidno, da ne uvaja pravne ureditve v zvezi z glavno terjatvijo in se torej ne nanaša na pobot terjatev.

37. Na kontekstualni ravni je treba navesti, da kadar gre za pojem „dolgovani znesek“, člen 2, točka 8, Direktive 2011/7 določa le, da ta pomeni glavni znesek, ki bi moral biti plačan v pogodbenem ali zakonskem plačilnem roku, in da mora ta znesek vključevati veljavne davke, dajatve, prelevmane ali takse. [16]

38. Na teleološki ravni je treba ugotoviti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Direktiva 2011/7 ne določa popolne uskladitve vseh pravil v zvezi z zamudami pri plačilih v trgovinskih poslih. Ta direktiva določa le nekatera pravila na tem področju, med katerimi so tista glede obresti za zamudo pri plačilu in nadomestila za stroške izterjave. [17]

39. Drugače povedano, Direktiva 2011/7 določa zgolj *zelo posebna* pravila, ki jih je treba vključiti v nacionalno civilno in gospodarsko zakonodajo. Zakonodajalec Unije s sprejetjem najprej Direktive 2000/35 in nato Direktive 2011/7 ni nameraval določiti splošnega pravnega okvira za obveznosti in pogodbe. [18] Ob upoštevanju različnih pristopov držav članic na teh področjih bi moral biti namreč tak namen zakonodajalca z absolutno jasnostjo razviden iz besedila določb te direktive, njenih ciljev ali pripravljalnih dokumentov. Očitno je, da ni tako.

[15] Glej sodbo z dne 1. decembra 2022, X (Dobave medicinske opreme) (C-419/21, EU:C:2022:948, točka 26).

[16] Natančneje, ta določba se glasi: „*glavni znesek*, ki bi moral biti plačan v pogodbenem ali zakonskem plačilnem roku, vključno z veljavnimi davki, dajatvami, prelevmani ali taksami, navedenimi v računu ali drugi ustrezni zahtevi za plačilo“ (moj poudarek).

[17] Glej med drugim sodbo z dne 20. oktobra 2022, A (Neizterjava obresti za zamudo pri plačilu) (C-406/21, EU:C:2022:816, točki 52 in 53).

[18] V zvezi s tem so bili izraženi pomisleki glede točnosti izbire člena 114 PDEU kot pravne podlage za ti direktivi; glej Editorial Comments, „Union competences in the field of contract law: Some questions – no answers“, *Common Market Law Review*, zv. 48, št. 3, 2011, str. od 655 do 657.

40. Iz tega sledi, da namen Direktive 2011/7 nikakor ni določiti pravila o pogojih za nastanek, zapadlost in prenehanje terjatve.

41. Ker je mehanizem pobota del prenehanja terjatve, nacionalna določba, ki določa pobot z retroaktivnim učinkom, kot je člen 499 poljskega civilnega zakonika, torej ne spada na področje uporabe te direktive.

42. Ob upoštevanju tega je trditev v stališču nemške vlade, da ureditev retroaktivnega pobota spada v procesno avtonomijo držav članic, nujno netočna. Taka avtonomija je namreč upoštevna le, kadar zadevna nacionalna ureditev spada na področje uporabe prava Unije, kar pa ne velja v obravnavanem primeru.[19] Pravna analiza, s katero se preveri združljivost zadevne nacionalne določbe z načeloma enakovrednosti in učinkovitosti, v tem primeru torej ni utemeljena.

43. Zadnjenavedeni preudarek je po mojem mnenju podkrepljen s sodbo, ki jo je Sodišče izdalo v zadevi Nemec.[20] V navedeni zadevi je bilo Sodišču med drugim postavljeno vprašanje, ali Direktiva 2000/35 nasprotuje nacionalni ureditvi, ki določa, da zapadle, pa ne plačane zamudne obresti nehajo teči, ko njihova vsota doseže glavnico (*ne ultra alterum tantum*). Sodišče bi lahko v odgovoru po zgledu generalnega pravobranilca štelo, da se ta ureditev nanaša na *minimalno* višino teh obresti, tako da odločitev o morebitni določitvi zgornje meje za kopičenje obresti ostaja v pristojnosti držav članic.[21] Vendar je Sodišče navedlo, da Direktiva 2000/35 ne določa pravil glede obdobja, v katerem tečejo zamudne obresti, ali glede najvišjega zneska teh obresti,[22] in nato preučilo, ali zadevna nacionalna ureditev lahko krši cilje te direktive ali tej direktivi odvzame polni učinek.

44. Ta zadnja preučitev se poleg tega po mojem mnenju ujema s preučitvijo, ki jo mora Sodišče v obravnavanem primeru opraviti v sodbi, ki jo bo izdalo.

45. Čeprav lahko države članice same sprejmejo določbo o pobotu z retroaktivnim učinkom, dejstvo namreč ostaja, da ta določba vseeno ne bi mogla kršiti ciljev, ki jim sledi Direktiva 2011/7, ali tej direktivi odvzeti polnega učinka.[23]

46. Kar zadeva cilja preprečevanja negativnega vpliva na likvidnost upnika in odvračanja od zamud pri plačilih v trgovinskih poslih, se zdi, da predložitveno sodišče meni, da je retroaktivni pobot nezdružljiv z Direktivo 2011/7, ker ta direktiva določa, da se upniku prizna pravica zahtevati zamudne obresti in stroške izterjave, če je bila njegova terjatev plačana po izteku pogodbenega roka.

47. Drži, da retroaktivni učinek pobota povzroči, da upnik, proti kateremu se po izteku pogodbenega roka uveljavlja izjava o pobotu, ki ima retroaktivni učinek od datuma, ko je pobot postal mogoč, ni upravičen niti do teh obresti niti do nadomestila za obdobje od zadnjenavedenega datuma do datuma predložitve izjave o pobotu.

[19] Iz tega logično izhaja, da vprašanje materialne ali procesne narave člena 499 poljskega civilnega zakonika, o katerem se je razpravljalo na obravnavi, v obravnavanem primeru ni upoštevno.

[20] Sodba z dne 15. decembra 2016, Nemec (C-256/15, EU:C:2016:954; v nadaljevanju: sodba Nemec).

[21] Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Bobka v zadevi Nemec (C-256/15, EU:C:2016:619, točke od 56 do 71).

[22] Sodba Nemec (točka 48).

[23] Sodba Nemec (točka 49 in navedena sodna praksa).

48. Vendar razlogovanje predložitvenega sodišča izhaja iz netočne premise, v skladu s katero je terjatev plačana ob predložitvi izjave o pobotu. Nasprotno pa v skladu z zadevno nacionalno določbe terjatev preneha pred to predložitvijo izjave, in sicer ko je pobot postal mogoč. Ker je ureditev takega prenehanja v pristojnosti nacionalnega zakonodajalca, je treba upoštevati zadnjenavedeni trenutek.

49. Posledice retroaktivnega učinka pobota torej niso v nasprotju s ciljem Direktive 2011/7, ki je odvračati od zamud pri plačilih, in sicer iz preprostega razloga, da ko pobot postane mogoč, terjatev preneha. Posledično se ne dolguje več nobeno plačilo [24] in zamudne obresti ne nastanejo. Poleg tega od trenutka, ko pobot postane mogoč, pobotani znesek vpliva na likvidnost upnika, tako da pozneje ne bi moglo priti do nobene zamude pri plačilu, ki bi negativno vplivala na tako likvidnost.

50. Dodati je treba, da bi bila ta cilja kršena, če upniku ne bi bili dolgovani zamudne obresti in stroški izterjave, nastali med datumom, ko se je iztekel rok za plačilo, in datumom, ko je pobot postal mogoč. Vendar ni mogoče trditi, da to velja v obravnavanem primeru, sicer bi se izkrivljal mehanizem retroaktivnega pobota.

51. V teh okoliščinah menim, da nacionalna ureditev, ki določa pobot z retroaktivnim učinkom, ne more kršiti ciljev Direktive 2011/7 in tej direktivi odvzeti polnega učinka.

52. Komisija v pisnem stališču vseeno trdi, da je razlaga, v skladu s katero v okoliščinah, kot so te v obravnavanem primeru, upnik ne bi bil upravičen do nadomestila za stroške izterjave, ki so mu nastali, v nasprotju s cilji Direktive 2011/7. [25] Pri tem se opira na sodbi Česká pojišťovna [26] in BFF Finance Iberia [27].

53. Sodišče je moralo v zadevi, v kateri je bila izdana prva od teh sodb, odločiti o vprašanju, ali je treba člen 6 Direktive 2011/7 razlagati tako, da se z njim upniku, ki zahteva povračilo stroškov, nastalih z opozorili, poslanimi dolžniku zaradi njegove zamude pri plačilu, priznava pravica, da zaradi tega poleg minimalnega fiksnega zneska, določenega v odstavku 1 tega člena, prejme razumno nadomestilo v smislu odstavka 3 navedenega člena. V zadevi, v kateri je bila izdana druga sodba, je bilo Sodišču postavljeno vprašanje, ali je treba isti člen razlagati tako, da se minimalni fiksni znesek iz naslova nadomestila upniku za stroške izterjave, ki so nastali zaradi dolžnikove zamude pri plačilu, dolguje za vsak trgovinski posel, ki ni bil plačan pravočasno.

[24] Ugotoviti je treba, da upnik, ki je predložil izjavo o pobotu, prav tako nima pravice zahtevati zamudne obresti za znesek, ki je predmet pobota, za obdobje od datuma, ko je pobot postal mogoč, do datuma predložitve te izjave. Zato ni pomembno, da bi za prvo terjatev, ki izhaja iz trgovinskega posla, lahko nastale višje obresti od tistih, ki se dolgujejo toženi stranki iz naslova terjatve za plačilo odškodnine.

[25] Drži, kot trdi Komisija v pisnem stališču, da bi upnik, kadar ne dobi pravočasno plačila, lahko sprejel konkretne ukrepe za izterjavo terjatve, ne da bi vedel, da bo pozneje izveden pobot, in tako nosil nekatere stroške, ki jih ne bo mogel izterjati, če bi se retroaktivni učinek pobota iz člena 499 poljskega civilnega zakonika štel za združljivega z Direktivo 2011/7. Vendar sem prepričan, da bi se v teh primerih uporabil latinski rek „*ignorantia legis non excusat*“.

[26] Sodba z dne 13. septembra 2018 (C-287/17, EU:C:2018:707; v nadaljevanju: sodba Česká pojišťovna).

[27] Sodba z dne 20. oktobra 2022 (C-585/20, EU:C:2022:806; v nadaljevanju: sodba BFF Finance Iberia).

54. Sodišče je v obeh primerih svoj pritrdilni odgovor obrazložilo z ugotovitvijo, da namen Direktive 2011/7 ni le odvračanje od zamud pri plačilih s preprečevanjem, da bi bile te zaradi nizkih ali neobstoječih obresti, ki se zaračunavajo v takem primeru, za dolžnika finančno zanimive, temveč tudi učinkovito varstvo upnika pred takimi zamudami s tem, da se mu zagotovi *čim celovitejše možno* nadomestilo za stroške izterjave, ki so mu nastali.[28]

55. V nasprotju s Komisijo menim, da razlogovanja Sodišča ni mogoče prenesti na obravnavani primer, ker je bil v teh zadevah obstoj pravice do nadomestila stroškov izterjave nesporen, saj so se pomisleki predložitvenega sodišča nanašali samo na določitev višine nadomestila.

56. Glede na navedene preudarke menim, da je treba člen 3(1) in (3)(a) ter člen 6(1) in (2) Direktive 2011/7 razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki določa, da upnik nima pravice do zakonskih obresti za zamudo pri plačilu in nadomestila stroškov izterjave, če je dolžnik terjatev upnika poravnal z izjavo o pobotu, ki jo je predložil po izteku plačilnega roka, določenega v pogodbi, in ki ima retroaktivni učinek od trenutka, ko je bil ta pobot mogoč.

Predlog

57. Ob upoštevanju navedenega Sodišču predlagam, naj na vprašanje za predhodno odločanje, ki ga je predložilo Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (okrajno sodišče za glavno mesto Varšavo v Varšavi, Poljska), odgovori:

Člen 3(1) in (3)(a) ter člen 6(1) in (2) Direktive 2011/7/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih

je treba razlagati tako, da

ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki določa, da upnik nima pravice do zakonskih obresti za zamudo pri plačilu in nadomestila stroškov izterjave, če je dolžnik terjatev upnika poravnal z izjavo o pobotu, ki jo je predložil po izteku plačilnega roka, določenega v pogodbi, in ki ima retroaktivni učinek od trenutka, ko je bil ta pobot mogoč.

[28] Sodbi Česká pojišťovna (točki 25 in 26 ter navedena sodna praksa) in BFF Finance Iberia (točka 36). Ta ugotovitev je po presoji Sodišča utemeljena z besedilom uvodne izjave 19 Direktive 2011/7, v skladu s katero bi „[s]troški izterjave […] morali vključevati izterjavo upravnih stroškov in nadomestilo za notranje stroške, ki so nastali zaradi zamude pri plačilu […]. Nadomestilo v obliki fiksnega zneska bi moralo biti namenjeno omejevanju upravnih in notranjih stroškov, povezanih z izterjavo.“